

סינג-סינג ולשגטים בפפואה גינאה החדשה

צילם וכתב:
יהודה שמח GPSA, MPSA
צלם אתנוגרפי

ריקוד מיוחד במטרה להזמין את הנקבה אל הקן אשר נבנה לכבודה. דמות הציפור הזאת מוטבעת גם על הדגל. היום קשה מאוד לראות בטבע בפפואה את ציפור גן העדן, והציפורים שניצודו מקשות את ראשי החוגגים. נוצות צבעוניות, ולעיתים ציפורים שלמות, תקועות על ראשי הנשים והגברים בסינג-סינג.

פפואה גינאה החדשה שוכנת על האי השני בגודלו בעולם, וחולקת בו עם איריאן ג'איה, השייכת לאינדונזיה. האי צמוד לצפונה של יבשת אוסטרליה.

בפפואה גינאה החדשה חיים שבטים שונים, ולכל שבט יש שפה, מנהגים וטקסים משלו. בין השאר, לכל שבט יש טקס סינג-סינג שמתקיים כשמגיעים לכפר אורחים חשובים או כשיש סיבה למסיבה, כמו ניצחון במלחמה, קבלת תואר עם סיום הלימודים, יבול עשיר וטוב, חתונה או לידת תינוק.

הסמל המייצג את המדינה הוא ציפור גן העדן. זוהי ציפור מפוארת מאוד והדורת מראה, מקושטת בנוצות ארוכות וצבעוניות. הזכר רוקד

3

2

1 החוגגים בסינג סינג, צובעים את עצמם בצבעים עזים ומשתמשים בנוצות הציפור או בכל גופה על מנת להתקשט ולהידמות לציפור גן עדן. ציפור שהולכת ונכחדת בטבע.
2 829 שבטים שונים חיים בפפואה ניו גיני. לכל שבט יש את שפה, מנהגים וטקסים משלו. לכל שבט יש סיגנון לבוש ואיפור ייחודי לשבט.

1

1

סינג-סינג

הסינג-סינג הוא מופע המלווה באיפור מיוחד, שירה, ריקוד וכמובן סיפור. כל שבט מבסס את הסינג-סינג שלו על נרטיב שהתפתח עם ההיסטוריה של השבט, וסביבו בונים תפאורה, איפור, שיר וריקוד. תוף הקונדו משמש בפפואה לכל טקס, ושום דבר לא קורה בלי התיפוף עליו. במסעותיי בעולם אני משתדל לשהות כמה ימים במקומות שאליהם אני מגיע כדי לספוג את האווירה, להכיר את האנשים אישית ולקשור קשרי חברות, כל זאת במטרה להבין מה אני מצלם ולהצליח לצלם בצורה אותנטית וללא "פוזות" את סגנון החיים האמיתי. אני מתמקם בכפר אצל אחת המשפחות, ולפעמים אף מפנים עבורי חדר ובני המשפחה מצטופפים בשאר חדרי הבית כדי להרוויח קצת כסף. כך אני הופך לזמן קצר לחלק מהמשפחה, וכשמתרגלים לשהותי בסביבה בני הכפר מתעלמים מנוכחות המצלמה ואני הופך להיות "זבוב על הקיר", נוכח אבל לא מורגש. כשאני נמצא בכפר בפפואה והשבט מחליט לקיים טקס סינג-סינג, יש לי הזדמנות לתעד את ההכנות לקראתו.

הסינג-סינג על הר ויליאם

כשהגעתי לכפר בהר ויליאם, השתכנתי בביתה של בטי, שהקימה עסק קטן בביתה עבור תיירים המזדמנים לשם לעיתים רחוקות. בטי בישרה לי שהיא מזמינה את אנשי הכפר לקיים טקס סינג-סינג. בבוקר עלו למרומי ההר נשים, גברים וטף כשהם נושאים בידיהם את התלבושות, האיפור ואת תופי הקונדו. שהיתי במחיצתם עת איפרו זה את זה באיפור המייחד את השבט, בצבעים שהופקו מן הטבע, ונעזרו בשברי מראה. אף הילדים לקחו חלק בהכנות וגם בהופעה ובריקוד.

2

קולות התיפוף של הקונדו וקולות השירה הנהדרת של הנשים השרו אווירה מיוחדת, גם של שמחה וגם של מתח מהול בחרדה. הנרטיב של השבט הזה הוא הצורך לדאוג מדי יום לציד ומזון למשפחה, ולהסתכן בחציית הנהר, שאז לפעמים חלקם טובעים או מותקפים על ידי חיות טרף. באחד הקטעים הם דימו נער שמת בזמן חציית הנהר, וערכו לו לוויה. האב קונן על בנו אשר אבד, והאבות האחרים רקדו ותופפו סביבם. אף על פי שזו הייתה הצגה, התחושה הייתה מרגשת ואמיתית ואף העלתה דמעות בעיניי.

שבט הצ'ימבו

הסינג-סינג של שבט הצ'ימבו מספר על כך שמפלצת מסוימת חיה בסביבות הכפר ומנסה לתפוס את הילדים. הם מתאפרים כמו שלדים כדי לבלבל את המפלצת שלא תבין שאלו הם אנשים חיים. בהיותם מוסווים כשלדים הם תוקפים ומנסים לחסל את המפלצת. כך נמשכת המלחמה הזאת לאורך דורות, ואין סוף לסיפור.

- 1 ציפור גן העדן חרוטה על דגל המדינה, ומהווה מקור גאוה וחינוכי לתושבים.
- 2 למרבה הצער, קשה למצא בטבע את הציפור המיוחדת הזו, ניתן למצא את נוצותיה על ראשי החוגגים הפפואנים.
- 3 כל שבט מפתח לעצמו סינג סינג עם איפור המייחד אותו.
- 4 שבטי לוחמים צובעים את עצמם בצבעים עזים להרתעת האויב.

3

בני הצ'ימבו מספרים עוד איך עליהם לשמור על האש שלא תכבה. הם נושאים על הראש כלי חימר המכיל גחלים לוחשות, וכך יוצאים לציד ביער, כשהאש מלווה אותם משמשת אותם בזמן הציד. הם תופסים עכבישים ומיני חרקים, מבשלים אותם ואוכלים כדי לשרוד.

שבט אנשי הבוק

אנשי הבוק מספרים שאחד השבטים החזקים תקף את הכפר שלהם. הם ברחו מן הכפר ושהו בתוך ביצה זמן מה, עד שאזל מזונם והחליטו לחזור לכפר ולהיכנע.

בשובם לכפר החל השבט התוקף לנוס בבהלה. הסתבר שבזמן היותם בביצה נמרח גופם בבוק והם נראו מפחידים מאוד ובלתי מזוהים, וכך ניצלו מהתקפת האויב.

השבט הזה אימץ את הנרטיב והפיק על בסיסו את הסינג-סינג של הכפר.

שבט הטולאי

באי ניו-בריטן התארחתי אצל שבט הטולאי. מטבע הדברים אנשי השבטים באי הזה מתפרנסים מן הים. הם יוצאים לדיג בסירות קנו ארוכות וצרות מאוד, שרוחבן מגיע ל-40 ס"מ. משום כך דרושה מיומנות גבוהה כדי לשמור על האיזון. תזוזה אחת לא נכונה ואתה מוצא את עצמך בים. הדיג מתבצע בעזרת חנית שבקצה שלה שלושה להבים חדים. הדיג מזנק מתוך הקנו תוך כדי הטלת החנית לעבר הציד. רציני מאוד לצלם את הטלת החנית בזמן הזינוק של הדיג. המקומיים התריעו בפניי שהמצלמות שלי עלולות למצוא עצמן במים, אי לכך השארתי מצלמה אחת על החוף ונטלתי סיכון עם מצלמה אחת בלבד.

4

יש צדפים בוהקים בצורת ירח שעונדים על החזה, ויש צדפים קטנים השזורים על פיסת במבוק דקה שאורכה יכול להגיע לעשרות מטרים, לכל מטר צדפים יש מחיר. מגלגלים את מעשה השזירה לצורת גלגל, וזה משמש לכלה כנדוניה.

כדי לשאת אישה, על הגבר הצעיר לגייס את בני שבטו ומשפחתו כדי שיתרמו לו כ-30-40 חזירים, כנדוניה לאישה המיועדת. ועוד עליו לתת לה צדפים וקישוטים שנחשבים ככסף עובר לסוחר. לאחר החתונה, הצעיר צריך לעזור לחבריו לשבט הרוצים גם הם להתחתן להשיג את הנדוניה, וכך הוא פורע את חובו לבני השבט, במשך שנים. קיימת מחויבות הדדית בין בני הקלאן - החמולה בפפואה.

בנות משפחת הכלה באות לחתן המיועד ועושות משא ומתן על גובה הנדוניה. לאחר שהסכימו על מספר החזירים, הוא אוסף את אט את החזירים מהתורמים עד שיש לו את הכמות הנחוצה. בינתיים הוא צריך לטפל בהם, להאכיל אותם ולהגן על האוצר עד יום החתונה. לאחר מכן האישה היא האחראית לחזירים, לטיפוחם ולשמירה עליהם. מספרים על אישה שהייתה אמורה להתחתן עם בחור, סיכמו על

שבט ההולי

הגברים בני שבט ההולי מאמינים שהם ציפור גן עדן. ביומיום הם חיים בבקתה נפרדת מנשותיהם, דואגים בעצמם לצורכיהם - אוכל, כביסה, ומאמינים שכוח הגברא שלהם מוגבל וצריך לשמור עליו. על כן הם מבקרים את נשותיהם לצורך רבייה בלבד. הם צובעים את עצמם בצבעים עזים כמו ציפור גן העדן, ומשתמשים בנוצותיה, ולפעמים אף בכל גופה כדי להתקשט ולהידמות לה. הגברים נוהגים לחבוש על ראשם פאה העשויה משיער ראשם.

בעלי המעמד הגבוה אוספים את שיערם במשך שלוש שנים ויוצרים פאה הדומה לכובע נפוליאון, עם שוליים גבוהים המתנשאים מעלה. אנשים ממעמד חברתי נמוך יותר אוספים את שיערם במשך שנה וחצי בלבד, והפאה שלהם נמוכה יותר כמו מעמדם.

שבט הסיילי מולי

בני ובנות השבט אוספים את שיערם במשך שנים ויוצרים ממנו פאה את הפאה הם חובשים על ראשיהם, ואילו הנשים עוטפות את הפאה האנושית גם עם עלי שרך ירוקים ורעננים.

ההופעה של השבט מיוחדת ביותר. הגברים לובשים שמלות מקני קש, ותוך הנעת הגוף מקבלת התלבושת שלהם חיים משל עצמה ויוצרת גלים גלים לאורך גופם, מלמעלה עד למטה ומלמטה במעלה הגוף.

צדפים וחזירים בפפואה גינאה המלשה

צדפים וחזירים מעידים על עושרו של האדם בפפואה, על כן בפסטיבלים ובטקסי הסינג-סינג כולם עונדים על עצמם את הצדפים שיש ברשות המשפחה כדי להפגין את עושרם ורכושם.

הסיכון השתלם מאוד. התוצאה שהשגתי הייתה מעבר לכל דמיון, והמצלמה שבה יבשה לבקתה שבה השתכנתי.

היות ששהיתי בכפר זמן רב יחסית, הזמינו אותי בני השבט לעבור "טקס בגרות", וכך איחשב לבן טולאי. הם הסבירו לי שהולכים להצליף בי עם שוט העשוי קנה במבוק דק. הייתי משוכנע שהם יעשו "כאלו", משום שאני תייר, ולכן הסכמתי לקחת חלק בטקס. אבל... טעיתי בגודלו!!! לקול צהלת אנשי הכפר, הצליף בי בחור צעיר בכוח רב. השוט נכרך סביב אמת ידי שלוש פעמים והשאיר לי צלקת מכאיבה. אבל מה זה חשוב כשאתה מקבל את התואר "בן טולאי", מאפרים ומלבישים אותך כבן השבט, ואף מעניקים לך כמתנה נוצות של ציפור גן עדן על ראשך וצדפים.

פסטיבלים המייצגים את השבטים

בפפואה גינאה החדשה מתרחשות הרבה מלחמות בין השבטים השונים, על רקע של כבוד, סכסוכי קרקעות, חובות וכו'. עקב כך, הממשלה החליטה לקיים שני פסטיבלים גדולים מדי שנה, ולהזמין את בני השבטים השונים לתעל את האנרגיות שלהם לכיוון חיובי ולהציג את הסינג-סינג שלהם בפסטיבל. לפסטיבל מאונט האגן מגיעים נציגים של כ-200 שבטים, ומדי יום הם מתאפרים ורוקדים ושרים את הסינג-סינג שלהם בפני הקהל המקומי, כמה עשרות תיירים ובפני שופטים המעניקים ניקוד להופעה הטובה ביותר. המנצחים גאים בהישג ואף מקבלים סכום כסף העוזר להם לשאת בהוצאות הנסיעות והלינה במאונט האגן.

- ① האב מקונן על בנו - למרות שזו הצגה ודימוי המציאות היום יומית שלהם, המחזה והשירה גרמו לי להתרגשות רבה והביאו אותי לדמעות.
- ② באמצעים דלים ביותר ומהמעט שיש בידם, מצליחים אנשי הכפר להתאפר ולהתקשט לקראת הסינג סינג. גם שבר מראה יכול לשמש את המשתתפת בטקס לשם איפור עצמה.
- ③ שבט הצ'ימבו מתאפרים כמו שלדים על מנת לבלבל את המפלצת שלא תבין שאלו הם אנשים חיים.
- ④ בני הצ'ימבו מספרים עוד, כי הם תופסים עכבישים ומיני חרקים מבשלים אותם ואוכלים על מנת לשרוד.

1 הנדוניה, והנה הבחור מצא אהבה אחרת וזנח את האישה שאיתה עמד להתחתן.

הלכה האישה אל מכשף הכפר וביקשה ממנו שיקלל את האישה שתפסה את מקומה. המכשף הורה לה להביא לו שיער מראש האישה. הוא שם את השיער בפה של הטאה ואמר דברי כישוף, והכלה המיועדת חלתה ולא הייתה מסוגלת לעמוד לצד חתנה. עול הטיפול בחזירים והכנת האוכל והניקיון הוטלו על כתפי הבחור, והוא נאלץ לחזור אל אהבתו הראשונה. הם התחתנו כמתוכנן מלכתחילה, ואז הוציא המכשף את השיער מפי הטאה והאישה החלימה, אבל הבחור שלה היה כבר תפוס...

ערך החזיר בפפואה גינאה החדשה גבוה מאוד, ואם רוצים לכבד מישהו מביאים לו חזירים במתנה, וגם אם צריכים לפצות אדם או משפחה מביאים חזירים כמתנה. על כן, חזירון שאינו חזק דיו להתחרות עם אחיו על חלב אימו מקבל עזרה מאם הבית המניקה את החזירון משדיה שלה. מחזה נפוץ הוא לראות אישה עם שד אחד ארוך מהאחר, היות שבשד זה היא מניקה את החזירון, ובשד השני היא מניקה את תינוקה.

בנות הפנגה מג'יוואקה

בנות שבט זה ניכרות בממדי גופן הענק ובצבעים העזים המכסים את פניהן. למרות מראן המרתיע קמעה, הן ידידותיות מאוד ומסבירות פנים. כששוחחתי עם אחת מהן, ג'ניפה שמה, היא סיפרה לי שבעלה זנח אותה לטובת אישה אחרת וברח לאוסטרליה. כששאלתי אותה למה היא לא מתגרשת ומתחתנת שנית, היא ענתה שכדי להתגרש היא חייבת להחזיר את החזירים שקיבלה כנדוניה מבני השבט של בעלה. היא סיפרה לי כי נשים רבות הן בעצם מעין עגונות, אסירות בידי המשפחה של הבעל לעד, וכי אין סיכויים שהיא תוכל להחזיר את הנדוניה. שאלתי אותה היכן החזירים שקיבלה כנדוניה מבעלה, וג'ניפה אמרה שהוא לקח את החזירים כנדוניה לאישה החדשה...

כלי נגינה שונים ומשונים

מלבד תוף הקונדו שמהווה חלק בלתי נפרד מכל טקס, ניתן להבחין במגוון רחב של כלי נגינה שמשמשים את החוגגים בסינג-סינג. אחד

- 1 שבט אנשי הבוץ - בזמן שהותם בביצה, נמרח גופם בבוץ והם נראו מפחידים מאד ובלתי מזוהים.
- 2 השוט נכרך סביב אמת היד שלוש פעמים והשאייר לי צלקת מכאיבה. אבל מה זה חשוב כשאתה מקבל את התואר "בן טולאי".
- 3 לא וויתרתי על ההזדמנות לצלם את הדייג מזנק מתוך הקנו תוך כדי הטלת החנית לעבר הציד. נכנסתי לקנו עם המצלמה היקרה שלי ולקחתי את הסיכון שהיה בהחלט משתלם.
- 4 שבט הטולאי - משתמשים לצורך הדיג בסירות קנו צרות מאד, הרחב שלהן מגיע ל 40 סמ. דרושה מיומנות גבוהה על מנת לשמור על האיזון במים.

הכלים עשוי כמה קני במבוק השוכבים זה מעל זה, וכל קנה חתוך באורך אחר. הנגן מכה על פתח הקנה בעזרת נעל גומי, וכך הוא מפיק צליל מכות כאלה, למעלה ולמטה, על פתחי הקנה יוצרות מוזיקה מעניינת. כלי מוכר יותר הוא הקונכייה. תוקעים בה כמו בשופר, ובוקע ממנה קול עמוק ורועם.

יש גם כלי הקשה מקני במבוק קטנים וגדולים, שפותחים בהם פתח מלבני בצדדים ובעזרת מקל מקישים ומפיקים מוזיקה קצבית.

אפילו נבל חד-מיתרי ראיתי - תיבה גדולה שעליה צינור השקיה ממתכת, ומיתר אחד מתוח בין הצינור לבין התיבה המשמשת כתיבת תהודה. פורטים על המיתר עם יד עטויה כפפה למניעת יבלות באצבעות. היצירתיות ניכרת כאן בכל, גם בכלי הנגינה המשונים שמפתחים כאן, באופן הקישוט, האיפור והלבוש המיוחד כל שבט ושבט.

- ① בעלי המעמד הנמוך בשבט ההולי, אוספים את שיער ראשם במשך שנה וחצי בלבד, ויוצרים פאה בעלת שוליים נמוכים יותר מאחיהם הבכירים.
- ② שבט ההולי - הגברים בשבט זה מחשיבים עצמם כציפור גן ערן ומתנהגים כמוהו. בעלי המעמד הגבוה אוספים את שיער ראשם במשך שלוש שנים ויוצרים פאה בעלת שוליים גבוהים.
- ③ שבט ה סילי-מולי - הנשים עוטפות את הפיאה שעל ראשן בעלי שרכים ירוקים ורעננים.
- ④ בנות הפאנגה מג'יוואקה, ניכרות בממדי גופם הענק ובצבעים עזים המכסים את פניהן. למרות מראייהן המרתיע קמעה, הן מאד ידידותיות ומסבירות פנים.

5 התלהבתי מאוד מהסיפור שנפל לידי באופן אקראי, וצילמתי את המתרחש בריכוז רב, עד שאיבדתי את הקשר עם חברי ושותפי למסע ליהו.

התחלתי לחשוש, אך מייד רווח לי כי ראיתי אותו לא רחוק ממני, מוקף אנשים רבים ומשוחח איתם. כששאלתי אותו לפרש ההתגודדות, ענה לי ליהו שאלו הם בני שבט "סקנד ישראל" (ישראל השנייה). המנהיג שלהם ניבא להם שנה קודם לכן, בחודש אוגוסט, כי "בעוד שנה ישראל תבוא לכאן", והנה, ללא תכנון ולגמרי באקראי, אנחנו הגענו למקום הזה בחודש אוגוסט, ממש כמו שהזקן ניבא, ובעצם הגשמנו את נבואתו. הענקנו לאנשי קהילת סקנד ישראל תשורות קטנות וסמליות מישראל, בין השאר גם ספר תהילים קטן.

ליהו קרא להם פרק מספר תהילים, וההתרגשות גאתה והעלטה דמעות בעיני בני השבט. התברר שבני הקהילה הזאת משתייכים לדת צעירה בת 40 שנה שנקראת "כנסיית ישראל", הדוגלת באי אכילת חזיר ובשמירה על קדושת השבת. אנשי הקהילה הזאת שולחים נציגים לישראל כדי ללמוד מהרבנים איך לחגוג את חגי ישראל.

איך לדעת אילו הפתעות צפויות להתרחש כשאתה משנה מעט את מסלול הטיול המתוכנן.

יהודה שמח מצלם שנים רבות תרבויות, דתות, טקסים ופולחנים במסעותיו סביב לעולם.

לפני כשנה קיבל יהודה שמח, תואר MUSTER כצלם אומן בארגון העולמי לצלמים PSA מארצות הברית.

לאחרונה קיבל יהודה תואר G-PSA - מדליית זהב, כיוצר פורטפוליו בתחום הצילום האומנותי בארצות הברית.

בתואר זה נושאים 24 אנשים בעולם, ויהודה הצטרף לרשימה זו כצלם ה-25. בקרו באתר של יהודה שמח: <http://www.culturesphotography.com/>

הנקודה הישראלית בפפואה גינאה החדשה

ישראל נחשבת בעיני תושבי פפואה גינאה החדשה למעצמה. היא מושיא להערצה ולחיקוי. הדגל השני הנמכר ביותר בפפואה הוא דגל ישראל. מספרים שאם אתה נתון תחת איום כלשהו, עליך לומר שאתה מישראל, וזה אמור להגן עליך מכל רע. לשמחתי לא הייתי צריך לעמוד במבחן הזה.

איך רדיפה אחרי כלה גרמה לי להגשים נבואה

באחד הימים בדרכי ממקום למקום הבחנתי מולי בטנדר מלא נשים, וביניהן בלטה אחת שלבשה בגדים חגיגיים ויוצאי דופן. הוריתי לנהג שלי שייסע אחר הטנדר. אחרי זמן מה נעצר הרכב בפתחו של כפר, והנשים ירדו והסתדרו בשורה כשהאישה בלבוש החגיגי נעמדה באמצע השורה, וכולן החלו לשיר.

התברר לי שזוהי משלחת נשים המלוות כלה המיועדת לבחור מהכפר. הן באו לבצע משא ומתן על מספר החזירים שתקבל הכלה כנדוניה.

1 אחד מהכלים עשוי מספר קני במבוק השוכבים אחד מעל לשני וכל קנה חותך באורך אחר. הנגן מכה על פתח הקנה בעזרת נעל גומי וכך הוא מפיק צליל.

2 מלבד תוף הקונדו שמהווה חלק בלתי נפרד מכל טקס, ניתן להבחין במגוון רחב של כלי נגינה שמשמשים את החוגגים בסינג סינג.

3 כלי הקשה עשויים מקני במבוק קטנים וגדולים

4 יש צדפים בוקים בצורת ירח שעונדים על החזה, בפסטיבלים ובטקסי סינג סינג כולם עונדים על עצמם את הצדפים שיש ברשות המשפחה על מנת להחצין את עושרם ורכושם.

5 ליהו, שותפי למסע, עם מנהיג השבט אשר ניבא את הנבואה שאנחנו הגשמנו. דגל ישראל הוא השני הנמכר ביותר בפפואה ניו גיני לאחר הדגל שלהם.

